

หลักนิติธรรมกับการพิจารณาคุณภาพมาตรฐานการแพทย์
ของโรงพยาบาลรามาริบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

จัดทำโดย

รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ ชูศักดิ์ กิจคุณาเสถียร

รหัสประจำตัว ๖๗๑๒๑๑

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการอบรมหลักสูตร
“หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นรป.) รุ่นที่ ๑๒

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สารบัญ	
บทนำ	๑
ขั้นตอนในการบริหารจัดการงบประมาณของคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล	๒
ความสำคัญของงบประมาณครุภัณฑ์ทางการแพทย์และข้อจำกัดด้านต่างๆ	
สถานการณ์ด้านงบประมาณของคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี	๔
ขั้นตอนการดำเนินงานด้านงบประมาณครุภัณฑ์ทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรามาธิบดี	๕
ขั้นตอนเตรียมการก่อนพิจารณางบประมาณครุภัณฑ์ทางการแพทย์	๕
ขั้นตอนการพิจารณางบประมาณ	๖
ขั้นตอนหลังการพิจารณางบประมาณ และติดตามผลสำเร็จ	๗
ความสัมพันธ์ของหลักนิติธรรมกับการพิจารณางบประมาณครุภัณฑ์ทางการแพทย์ของโรงพยาบาล รามาธิบดี	๗
หลักนิติธรรมในประเทศไทย	๗
องค์ประกอบของหลักนิติธรรม	๘
อำนาจหน้าที่ของกรรมการงบประมาณ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล	๑๐
การนำหลักนิติธรรม มาประยุกต์ใช้ในการพิจารณางบประมาณครุภัณฑ์ด้านการแพทย์	๑๑
วิเคราะห์ ผลกระทบด้านต่างๆ ประโยชน์ที่ได้รับ ต่อการนำหลักนิติธรรมมาใช้ในการพิจารณา งบประมาณครุภัณฑ์ทางการแพทย์ ของคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี	๑๒
บทสรุป	๑๓
บรรณานุกรม	๑๕

หลักนิติธรรมกับการพิจารณางบประมาณครุภัณฑ์ทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรามาริบัติ
มหาวิทยาลัยมหิดล

ชื่อผู้เขียน นาย ชูศักดิ์ กิจकुณาเสถียร

บทนำ

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นมหาวิทยาลัยในการกำกับของรัฐซึ่งดำเนินการโดยใช้ แหล่งเงินจากเงินงบประมาณแผ่นดิน และแหล่งเงินรายได้คณะ ซึ่ง เงินงบประมาณแผ่นดินเป็นแหล่งเงินที่ได้รับการอุดหนุนหรือสนับสนุนจากรัฐบาลในส่วนของบุคลากรและเงินลงทุน เช่น เงินเดือนอาจารย์สายวิชาการ โครงการผลิตแพทย์เพิ่ม และการสร้างอาคารโรงพยาบาลส่วนงบประมาณเงินรายได้เป็นแหล่งเงินที่เกิดจากการดำเนินงานของส่วนงาน ได้แก่ การบริการสุขภาพ การบริการ วิชาการ รายได้จากโครงการวิจัยและพัฒนา รายได้จากการให้เช่าพื้นที่ภายในคณะ และรายได้จากค่าธรรมเนียม การศึกษารวมไปถึงรายได้ที่เกินจากการบริจาคเข้าคณะแพทย์ และการลงทุนในสินทรัพย์ เช่น เงินลงทุนระยะยาว ดังนั้น การทำงานงบประมาณเงินรายได้จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารงานของคณะหรือหน่วยงาน โดยในการจัดทำงบประมาณมีวัตถุประสงค์สำคัญหลายประการดังนี้

๑. การวางแผนและการจัดสรรทรัพยากร : การจัดทำงบประมาณช่วยในการวางแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์ และมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยการจัดสรรเงินทุนให้กับโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญและความจำเป็น
๒. การควบคุมการใช้จ่าย : งบประมาณทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการควบคุมการใช้จ่ายขององค์กรหรือหน่วยงาน เพื่อให้การใช้จ่ายเงินเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้และไม่เกินวงเงินที่ตั้งไว้เพื่อความยั่งยืนด้านการเงินของคณะ
๓. การประเมินผลและการติดตาม : การจัดทำงบประมาณช่วยในการประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรหรือโครงการต่าง ๆ โดยการเปรียบเทียบระหว่างงบประมาณที่ตั้งไว้กับผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงแสดงถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงานของคณะ
๔. การสื่อสารและการประสานงาน : งบประมาณทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับแผนการใช้จ่ายและเป้าหมายขององค์กรแก่ผู้เกี่ยวข้อง และช่วยให้เกิดการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับทิศทางของคณะ
๕. การจัดการความเสี่ยง : การวางแผนงบประมาณช่วยในการระบุและประเมินความเสี่ยงทางการเงินและการจัดการความเสี่ยงเหล่านั้น เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตหรือขาดสภาพคล่องทางการเงิน
๖. การกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ : การจัดทำงบประมาณช่วยในการสนับสนุนเป้าหมายและกลยุทธ์ของคณะ โดยการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการใช้จ่ายที่ชัดเจนและสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของคณะที่วางแผนไว้

โดยรวมแล้ว การจัดทำงบประมาณเป็นกระบวนการที่สำคัญสำหรับการบริหารจัดการองค์กรทั้งในภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายตามแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนในการบริหารจัดการงบประมาณของคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

โดยปกติในการดำเนินงานด้านงบประมาณของคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล จะมีการอนุมัติงบประมาณเงินรายได้คณะเป็นประจำทุกปี โดยจะแบ่งออกเป็น ๔ ขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่

๑. **การจัดทำงบประมาณ (Budget Preparation)** เป็นการประมาณการรายรับ รายจ่ายที่เกิดขึ้นในปีงบประมาณถัดไป จากข้อมูลด้านการเงินของพันธกิจด้านต่างๆของคณะ ให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน และแผนกลยุทธ์ และบริหารจัดการการจัดสรรทรัพยากรของคณะให้มีประสิทธิภาพสูงสุด
๒. **การอนุมัติงบประมาณ (Budget Adoption)** หมายถึงการพิจารณาอนุมัติร่างงบประมาณรายได้คณะประจำปี ที่นำเสนอพิจารณาอนุมัติต่อกรรมการบริหารคณะ และกรรมการประจำคณะ เพื่อนำไปใช้ในบริหารจัดการทรัพยากรด้านต่างๆ
๓. **การบริหารงบประมาณ (Budget Execution)** เป็นกระบวนการหรือขั้นตอนที่เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินงบประมาณที่ได้รับอนุมัติจากกรรมการบริหารคณะและ กรรมการประจำคณะแล้วไปใช้จ่ายให้เกิดผลสัมฤทธิ์และมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์วงเงิน และระยะเวลา
๔. **การควบคุมตรวจสอบงบประมาณ (Budget Control)** เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัด คุ่มค่า จำเป็นต้องมีกระบวนการควบคุม ประเมินผลและตรวจสอบ ทำให้การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคณะอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ประเภทของงบประมาณรายจ่ายของคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

โดยทั่วไปรายจ่ายของส่วนราชการรัฐวิสาหกิจ และส่วนงานในกำกับของรัฐ หมายถึง รายจ่าย ซึ่งกำหนดไว้สำหรับ แต่ละส่วนราชการรัฐวิสาหกิจ และส่วนงานในกำกับของรัฐโดยเฉพาะสามารถจำแนก งบประมาณรายจ่ายออกเป็น ๕ ประเภท ได้แก่

๑. **งบบุคลากร** เป็นงบประมาณรายจ่ายที่ใช้สำหรับบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากรภายในคณะ ซึ่งได้แก่ เงินเดือนและค่าตอบแทน เบี้ยเลี้ยงต่างๆ เงินประจำตำแหน่งด้านบริหาร ด้านวิชาการ งบพัฒนาบุคลากร รวมไปถึงงบประมาณด้านสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ด้านต่างๆ เช่น เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เงินบำเหน็จ และเงินเกษียณอายุ
๒. **งบดำเนินงาน** เป็นงบประมาณที่ใช้สำหรับการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในคณะ โดยงบนี้ครอบคลุมค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการทำงานประจำวันของคณะ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ส่วนใหญ่จะครอบคลุมดังนี้ ค่าวัสดุ ค่ายาและเวชภัณฑ์ ค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค ค่าใช้จ่ายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ค่าดูแลบำรุงรักษา หรือค่าดำเนินการด้าน ความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก การทำความสะอาด ค่าใช้จ่าย ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และบริการ
๓. **งบเงินอุดหนุน** ได้แก่ งบรายจ่ายด้านการสนับสนุนด้านการศึกษาวิจัย เช่น เงินอุดหนุนอาจารย์ ด้านการพัฒนาการศึกษา เงินอุดหนุนอาจารย์ด้านการเสริมศักยภาพด้านการวิจัย เงินอุดหนุน การจัดกิจกรรม ประชุมด้านการศึกษา หรือบริหารงาน
๔. **งบรายจ่ายอื่นๆ** ซึ่งเกิดจากรโครงการพิเศษ หรือกิจกรรมที่นอกเหนือพันธกิจหลักของคณะ เช่น ด้านบำรุงศิลปวัฒนธรรม
๕. **งบลงทุน** หมายถึง รายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการลงทุน งบค่าใช้จ่ายด้านการจัดหาครุภัณฑ์ ด้านการแพทย์ ครุภัณฑ์สนับสนุนบริการ ครุภัณฑ์ด้านสารสนเทศ ครุภัณฑ์สำนักงาน รวมไปถึง งบค่าใช้จ่ายด้านการปรับปรุง ซ่อมแซม และสิ่งก่อสร้างและค่าที่ดิน ในส่วนของคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี ได้มีการแยกงบลงทุนค่าครุภัณฑ์ออกเป็น งบประมาณครุภัณฑ์ ทางการแพทย์ ครุภัณฑ์ด้านการศึกษาและวิจัย ครุภัณฑ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และครุภัณฑ์ ด้านสิ่งสนับสนุนโดยจะมีการพิจารณาจัดสรรในส่วนของงบประจำปี ตามปีงบประมาณ และ งบกลางปีงบประมาณโดยงบประมาณกลางปีจะใช้ในกรณีฉุกเฉิน เร่งด่วน และมีผลกระทบสูงต่อ ผู้ป่วย คณะ และบุคลากร

ความสำคัญของงบประมาณครุภัณฑ์ทางการแพทย์และข้อจำกัดด้านต่างๆ

งบประมาณครุภัณฑ์ทางการแพทย์ ที่เป็นส่วนหนึ่งของงบประมาณรายจ่ายประเภทงบลงทุน โดยหมายถึงค่าใช้จ่ายเพื่อใช้ในการจัดหา ครุภัณฑ์ เครื่องมือทางการแพทย์ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในกระบวนการดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วย เช่น ชุดอุปกรณ์ในการส่องกล้องทางเดินอาหาร เตียงและเครื่องมือที่ใช้ในการผ่าตัดด้านต่างๆ เครื่องฉายรังสี เครื่องเอกซเรย์คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า เป็นต้นเครื่องมือทางการแพทย์หรือ

อุปกรณ์เหล่านี้ ช่วยสนับสนุนให้บุคลากรทางการแพทย์สามารถให้บริการสุขภาพแก่ประชาชน ทำให้มีบริการสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ เพิ่มคุณภาพการรักษาพยาบาล ลดอัตราการเสียชีวิต ทำให้เกิดสุขภาวะในประชาชนไทย

ในปัจจุบันโลกมีความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีทางการแพทย์ได้ ซึ่งเทคโนโลยีทางการแพทย์ได้เติบโตอย่างรวดเร็วและเข้าถึงได้มากขึ้น ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมสูงอายุ ทำให้มีจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งในกลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีโรคประจำตัวค่อนข้างมาก และเป็นโรคที่ซับซ้อนสูง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องใช้เครื่องมือทางการแพทย์ที่ทันสมัยและมีเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เพิ่มขึ้นในการดูแลรักษาพยาบาลด้วยเหตุปัจจัยข้างต้นที่กล่าวมาทำให้ความต้องการที่จะใช้ครุภัณฑ์ทางการแพทย์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นไปพร้อมกับ การเกิดสังคมผู้สูงอายุและการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการแพทย์ อย่างไรก็ตาม ครุภัณฑ์ทางการแพทย์ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงหรือที่ซับซ้อนส่วนใหญ่จะมีราคาค่อนข้างสูงถึงสูงมาก เช่น เอ็กซเรย์คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (Magnetic Resonance Imaging) ที่มีราคาสูงในระดับหลายสิบล้านถึงร้อยล้านบาท หุ่นยนต์ช่วยผ่าตัด (Robotic surgery) ทำให้งบประมาณด้านครุภัณฑ์ทางการแพทย์ของคณะมีมูลค่าที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมาด้วยเหตุผลข้างต้นทำให้งบประมาณที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ครุภัณฑ์ที่มีเทคโนโลยีขั้นสูงที่เพิ่มขึ้นทุกปี ในขณะที่งบประมาณที่หน่วยงานในกำกับของรัฐ เช่น คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมีแนวโน้มคงที่หรือลดลงทุกปี

สถานการณ์ด้านงบประมาณของคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี

ในปัจจุบันคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดลมีรายได้ ต่ำกว่ารายจ่าย ต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และประชาชนโดยการบริจาคผ่านคณะโดยตรง หรือบริจาคผ่านทางมูลนิธิรามาธิบดี เพื่อให้คณะมีทุนที่เพียงพอสามารถบริหารจัดการและดำเนินการตามพันธกิจที่คณะและมหาวิทยาลัยได้ตั้งไว้ คือ การผลิตบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขตอบสนองความต้องการของประเทศ ส่งมอบองค์ความรู้ใหม่ๆ ด้านสุขภาวะผ่านงานวิจัยที่มีคุณภาพเพื่อนำมาใช้พัฒนาประเทศ และการบริการวิชาการและการบริการสุขภาพในรูปแบบต่างๆ เช่น การดูแลสุขภาพ การให้ความรู้ประชาชน ด้านสุขภาวะและการปฏิบัติตัว การผลักดันนโยบายสุขภาพต่างๆ ของประเทศ

มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ออกนอกระบบราชการ หรือเปลี่ยนสถานะจากมหาวิทยาลัยของรัฐเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ตาม พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษา ตั้งแต่วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๐^๑ เป็นต้นมา สู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐโดยมีวัตถุประสงค์ในการลดค่าใช้จ่ายของรัฐบาล และการบริหารจัดการที่คล่องตัวมากขึ้น โดยงบประมาณเงินแผ่นดินที่ทางรัฐบาลสนับสนุนแก่คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดีประมาณ ๑๑ - ๑๒ เพอร์เซ็นต์^๒ ของงบประมาณเงินรายจ่าย ซึ่งมีงบลงทุนด้านครุภัณฑ์ทางการแพทย์ประมาณ ๑.๕ เพอร์เซ็นต์ ด้วยจำนวนวงเงินงบประมาณด้านครุภัณฑ์ทางการแพทย์ที่มีจำกัด ทำให้การจัดสรรหรือ

^๑ พระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. ๒๕๕๐

^๒ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, รายงานประจำปี ๒๕๖๖ สืบค้น ๑ ก.ค. ๒๕๖๗

พิจารณางบประมาณจึงมีความจำเป็นต้องมีการปรับปรุงระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ใช้งบประมาณให้มีประโยชน์และประสิทธิผลสูงสุด

ขั้นตอนการดำเนินงานด้านงบประมาณครุภัณฑ์ทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรามาริบัติ

ขั้นตอนการดำเนินงานด้านงบประมาณครุภัณฑ์ทางการแพทย์ของคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดลประกอบด้วย ๓ ขั้นตอนหลัก ได้แก่

๑. ขั้นตอนเตรียมก่อนการพิจารณางบประมาณ
๒. ขั้นตอนพิจารณางบประมาณ
๓. ขั้นตอนหลังการพิจารณาและติดตามผลสำคัญ

ขั้นตอนเตรียมการก่อนพิจารณาครุภัณฑ์ทางการแพทย์

งานนโยบายและแผนได้ทำการประสานและรวบรวมความต้องการใช้ครุภัณฑ์จากส่วนงานต่างๆ ของคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ โดยให้ส่วนงานต่างๆ เช่นภาควิชา แผนกห้องผ่าตัด แผนกผู้ป่วยในและนอก แสดงความจำนงความต้องการใช้ครุภัณฑ์ด้านการแพทย์ โดยให้ส่วนงานต่างๆ กรอกข้อมูลรายละเอียดต่างๆผ่านระบบ PIS system ซึ่งเป็นระบบฐานข้อมูลที่ใช้ในการบริหารจัดการครุภัณฑ์ โดยจะต้องกรอกข้อมูลต่างๆตามประเภทของครุภัณฑ์ที่ต้องการขอใช้

ในขณะที่ครุภัณฑ์ที่ไม่ได้ขอเพื่อวัตถุประสงค์แทนของเดิมที่เสียหรือหมดสภาพไป จะให้ขอได้ใน ๒ ลักษณะ คือ ขอเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เป็นการขอใช้ครุภัณฑ์ในจำนวนที่เพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มปริมาณงานหรือบริการ ในการบริการเดิม และขอเพิ่มปริมาณเป้าหมายหรือผลผลิตใหม่ เป็นการขอใช้ครุภัณฑ์เพื่อเพิ่มบริการใหม่ที่ยังไม่มีในปัจจุบัน จะใช้เอกสารเอกสารข้อกำหนดรายละเอียดและขอบเขตงานหรือครุภัณฑ์ (Term Of Reference : TOR) เอกสารในเสนอราคาแคตตาล็อก รายชื่อกรรมการจัดหา รายชื่อกรรมการตรวจรับเอกสารโครงการที่ใช้ครุภัณฑ์ และการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการใช้ประโยชน์ของครุภัณฑ์ (Feasibility study) และเพิ่มเติมเอกสารโครงการย่อยสำหรับครุภัณฑ์ที่ขอเพื่อวัตถุประสงค์เพิ่มปริมาณเป้าหมายหรือผลผลิตใหม่

คณะกรรมการงบประมาณคณะได้มีมติกำหนดหลักเกณฑ์ในการเสนอการขอใช้งบประมาณ โดยครุภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงกว่า ๑ ล้าน ๕ แสนบาทจะต้องทำการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการใช้ประโยชน์ของครุภัณฑ์ จากหน่วยวิเคราะห์ต้นทุน งานคลัง เช่นเดียวกับการขอครุภัณฑ์ในลักษณะเพิ่มประสิทธิภาพหรือเพิ่มปริมาณหรือผลผลิตใหม่ โดยการวิเคราะห์นี้คำนึงในแง่มุมต่างๆ ได้แก่

๑. ความต้องการใช้งานครุภัณฑ์หรือเป้าหมายของการใช้งานครุภัณฑ์ เช่น จำนวนผู้ป่วยที่ได้รับประโยชน์ปริมาณบริการหรือผู้ได้รับบริการ

๒. การวิเคราะห์ด้านเทคนิคและการเงิน โดยดูจากความคุ้มค่าในการลงทุนครุภัณฑ์ ระยะเวลาคืนทุน โดยได้มีปัจจัยต่างๆมาคำนวณ เช่น ราคาครุภัณฑ์ในปัจจุบันหรือที่คาดว่าจะจัดหาได้ ค่าบำรุงดูแลรักษาหรือค่าประกัน ค่าบริการที่เรียกเก็บจากครุภัณฑ์ ทรัพย์สินจากกรมบัญชีกลาง และจำนวนการใช้งานครุภัณฑ์ ในกรณีที่เป็นเครื่องมือที่เคยมีหรือใช้อยู่สามารถนำข้อมูลจากระบบธุรกิจอัจฉริยะ(Business intelligence) มาคำนวณ ส่วนในกรณีที่เป็นเครื่องมือที่ชนิดใหม่ไม่เคยมีการใช้ในโรงพยาบาล หรือ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี จะใช้การประมาณการ หรือเทียบเคียงกับการบริการเดิมที่มีอยู่ในปัจจุบัน
๓. การวิเคราะห์ผลกระทบด้านต่างๆ เช่น กฎระเบียบข้อบังคับ ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และสังคมรวมไปถึงอัตราค่าจ้าง

ขั้นตอนการพิจารณางบประมาณ

การพิจารณางบประมาณได้ใช้วงเงินงบประมาณในการกำหนดวิธีการพิจารณา โดยขั้นตอนการพิจารณางบประมาณในครุภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงกว่า ๑ ล้านบาท ๕ แสนบาท คณะกรรมการได้นำระบบการจัดลำดับความสำคัญ (Ranking system) นำมาใช้ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณตามกรอบวงเงินที่ได้จัดทำไว้ก่อนหน้า ซึ่งกรอบวงเงินสะท้อนถึงความสามารถในการลงทุนของคณะ หรือ บลงทุนของคณะ ในการจัดลำดับความสำคัญของงบประมาณจะมีปัจจัยต่างๆในการตัดสินใจ โดยได้ใช้ข้อมูลต่างๆจากระบบสารสนเทศของคณะร่วมกับผลการศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการใช้ประโยชน์ของครุภัณฑ์ (Feasibility study) จากหน่วยวิเคราะห์ต้นทุน มาประกอบการพิจารณา ซึ่งได้แก่ จำนวนผู้ป่วยที่ได้รับประโยชน์ อัตราผลตอบแทนหรือรายได้ที่ได้จากการใช้ครุภัณฑ์ ประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณของหน่วยงาน ความสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของคณะ ภาระผูกพันด้านต่างๆ เช่น การดูแลรักษา การใช้พื้นที่เพิ่มเติม นอกเหนือจากนี้ ในระหว่างการพิจารณาจะให้ผู้ขอใช้งบประมาณในการชี้แจงเพิ่มเติม ในด้านต่างๆ เช่น ประโยชน์ที่ได้รับในด้านการรักษาพยาบาล การเรียนการฝึกอบรม ประสิทธิภาพ ในภาพรวม และความจำเป็นของครุภัณฑ์ที่ต้องการ และผลกระทบด้านต่างๆของการใช้ครุภัณฑ์ เช่น ความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ หรือบุคลากรเพิ่มเติม โดยคณะกรรมการงบประมาณจะเป็นผู้ให้คะแนนในแต่ละครุภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง ตามหัวข้อที่ได้กำหนดข้างต้น

ระบบการจัดลำดับความสำคัญ (Ranking system) เป็นระบบในการให้คะแนนครุภัณฑ์ที่เสนอขอ โดยมีหัวข้อของการให้คะแนน ได้แก่ ผลการดำเนินงานของการใช้ครุภัณฑ์มูลค่าสูง ประวัติการจัดซื้อจัดจ้างตามปีงบประมาณ อัตราผลตอบแทนหรือคืนทุน การเพิ่มทรัพยากรในการทำงาน และเหตุผลความจำเป็นในการเสนอขอใช้ครุภัณฑ์โดยทางงานนโยบายและแผนจะทำการรวบรวมคะแนนของคณะกรรมการงบประมาณ ในการประชุมและชี้แจงของผู้ขอใช้ครุภัณฑ์ต่อกรรมการงบประมาณ และได้ทำการเรียงลำดับครุภัณฑ์ที่มีคะแนนสูงตามลำดับ และนำมาเข้ากรรมการงบประมาณในการอนุมัติตัดสินใจจำนวนครุภัณฑ์ที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติตามกรอบวงเงินที่มีอยู่

นอกเหนือจากนี้ ขั้นตอนในการพิจารณางบประมาณครอบคลุมไปถึงการพิจารณาแหล่งเงิน และวิธีการจัดหา ในบางกรณีเช่นครุภัณฑ์มีการเสียหายจนไม่สามารถใช้งานได้และมีผลกระทบสูงต่อผู้ป่วยหรือบุคลากร ถ้าไม่สามารถจัดหาได้ในระยะเวลาที่กำหนด การพิจารณาแหล่งเงินอื่นๆนอกเหนือจากแหล่งเงินรายได้คณะซึ่งเป็นเงินแผ่นดินมีข้อบังคับต่างๆที่ต้องปฏิบัติตาม การใช้แหล่งเงินอื่นๆจะมีความคล่องตัวที่สูงกว่า และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที ส่วนวิธีการจัดหาคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีได้ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้าง พ.ศ. ๒๕๖๐ ในบางกรณีที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าการจัดหาในลักษณะเช่าใช้บริการคณะได้ประโยชน์มากกว่าการจัดหาในลักษณะปกติ คณะกรรมการงบประมาณได้ตัดสินใจใช้ระบบเช่าใช้ครุภัณฑ์ซึ่งสามารถลดค่าใช้จ่ายด้านต่างๆได้ เช่น ประหยัดค่าดูแลรักษาและซ่อมแซม ได้ครุภัณฑ์ที่ทันสมัย มีระยะเวลาซ่อมแซมลดลงหรือได้เครื่องทดแทนระหว่างการซ่อม ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้คณะสามารถประหยัดงบประมาณรายจ่ายได้ ครุภัณฑ์ที่ใช้ระบบเช่าในคณะ เช่น เครื่องวัดและติดตามสัญญาณชีพ เครื่องตรวจทางรังสีฟลูออโรสโคปี (fluoroscopy) เครื่องตรวจด้วยคลื่นความถี่สูง (ultrasound)

ขั้นตอนหลังการพิจารณางบประมาณ และติดตามผลสำคัญ

ระบบติดตามผลการใช้งบประมาณ (monitoring system) โดยหลังจากการพิจารณางบประมาณแล้ว งานนโยบายและแผนจะออกใบจองงบประมาณ และประสานกับฝ่ายพัสดุเพื่อดำเนินการทางด้านพัสดุ ตามระเบียบจัดซื้อจัดจ้างที่กล่าวข้างต้น โดยทางงานนโยบายและแผนจะทำการติดตามประสิทธิภาพของการใช้งบประมาณลงทุนทุกๆไตรมาส โดยประสานงานกับหน่วยงานผู้ขอใช้ครุภัณฑ์ ฝ่ายพัสดุ ฝ่ายคลัง โดยนำผลการใช้งบประมาณรายงานในกรรมการงบประมาณทุกไตรมาส ส่วนในการติดตามผลสำคัญในการใช้ครุภัณฑ์ งานนโยบายและแผนได้ร่วมกับฝ่ายสารสนเทศ ในการนำระบบธุรกิจอัจฉริยะ (business intelligence) มาติดตามการใช้งานครุภัณฑ์ โดยมีเป้าหมายจากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการใช้ประโยชน์ของครุภัณฑ์ที่ได้เตรียมไว้ก่อนพิจารณาเสนอเข้ากรรมการงบประมาณ โดยการติดตามสามารถแยกได้ตามตำแหน่งของคลินิกที่ให้บริการที่ดูทั้งจำนวนผู้ป่วยที่รับบริการและรายได้ที่เกิดจากครุภัณฑ์ที่ติดตามผลของการติดตามผลสำคัญ จะนำมาใช้ในเป็นข้อมูลในการพิจารณางบประมาณในส่วนของการจัดลำดับความสำคัญ (Ranking system)

ความสัมพันธ์ของหลักนิติธรรมกับการพิจารณางบประมาณครุภัณฑ์ทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรามาธิบดี

หลักนิติธรรมในประเทศไทย

หลักนิติธรรม (Rule of Law) ในประเทศไทยเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการระบบกฎหมายและการปกครอง โดยหลักนิติธรรมหมายถึงการปกครองที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายที่มีความยุติธรรม ทุกคนจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน และการบังคับใช้กฎหมายจะต้องเป็นไปตามกระบวนการที่ถูกต้องและเป็นธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน^๓ ได้อธิบายคำว่า หลักนิติธรรมหมายถึง “หลักพื้นฐานแห่งกฎหมายที่บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน”

หลักนิติธรรมในประเทศไทยเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบการปกครองและการบริหารที่สร้างความมั่นคงและความยุติธรรมในสังคม การขยายความเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักนิติธรรมสามารถมองได้จากหลายมุมมองดังนี้

ความหมายและความสำคัญของหลักนิติธรรม

๑. หลักนิติธรรมหมายถึงการปกครองโดยกฎหมายที่ยุติธรรมและเป็นกลาง การตัดสินใจใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนต้องอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายที่ชัดเจนและแน่นอน
๒. หลักนิติธรรมมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นในระบบการปกครองและส่งเสริมความเท่าเทียมในสังคม ทุกคนไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือเจ้าหน้าที่รัฐต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

องค์ประกอบของหลักนิติธรรม

๑. **กฎหมายที่ชัดเจนและยุติธรรม**กฎหมายต้องชัดเจน เข้าใจง่าย ยุติธรรม และสามารถเผยแพร่เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง
๒. **กระบวนการยุติธรรมที่เป็นกลาง**กระบวนการยุติธรรมต้องมีความเป็นกลางเท่าเทียมกัน และเป็นอิสระจากการแทรกแซงทางการเมืองหรือผลประโยชน์ส่วนตัว การพิจารณาคดีต้องเป็นไปตามหลักการและขั้นตอนที่ถูกต้อง
๓. **สิทธิและเสรีภาพของประชาชน**รัฐต้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เช่น สิทธิในการแสดงความคิดเห็น สิทธิในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง และสิทธิในการได้รับการคุ้มครองจากการกระทำที่ไม่ถูกต้อง
๔. **การตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ**มีการจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ เช่น ศาล องค์กรด้านสิทธิมนุษยชน และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เพื่อป้องกันการใช้อำนาจในทางที่ผิด และนำกฎหมายมาใช้ในการบริหารจัดการ ตัดสิน และบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในประเทศไทย หลักนิติธรรมถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ รัฐธรรมนูญให้หลักการที่สำคัญในการปกครองและการจัดการด้านกฎหมาย เช่น การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การสร้างความโปร่งใสในการบริหารงาน และการป้องกันการใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวหรือกลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่ง

^๓ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ (orst.go.th) สืบค้นเมื่อ ๑ ก.ค. ๒๕๖๗

หลักการของหลักนิติธรรมในประเทศไทยยังรวมถึงการรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การจัดตั้งองค์กรอิสระในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลและข้าราชการ รวมถึงการให้ประชาชนมีสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง

หลักนิติธรรมได้ปรากฏเป็นรูปธรรมมากขึ้นในประเทศไทย โดยมีการรับรองไว้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวดทั่วไป ๑ บททั่วไป มาตรา ๓ วรรคสอง บัญญัติว่า **“การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม”** ซึ่งไม่มีบทนิยามแต่อย่างใด หากพิจารณาถ้อยคำแล้วจะหมายถึง การที่อำนาจรัฐทุกฝ่ายถูกผูกพัน รัฐธรรมนูญและกฎหมายให้อยู่บนพื้นฐานของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้และบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีความเป็นธรรม สามารถอธิบายและให้เหตุผลได้ และจะใช้อำนาจรัฐโดยปราศจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายรองรับนั้นไม่ได้ และในหมวดที่ ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ ๓ แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา ๗๘ (๖) บัญญัติว่า

“มาตรา ๗๘ รัฐต้องดำเนินการตามนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินดังต่อไปนี้

(๖) ดำเนินการให้หน่วยงานทางกฎหมายที่มีหน้าที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐตามกฎหมาย และตรวจสอบการตรากฎหมายของรัฐดำเนินการอย่างเป็นอิสระ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปตามหลักนิติธรรม”

ทั้งนี้ ในการประชุมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๓ วรรคสองมีญัตติที่ต้องการให้มีการอธิบายกัน คือ การใช้คำว่า “หลักนิติธรรม” หรือ “หลักนิติรัฐ” เดิมทีในร่างมาตรา ๓ วรรคสอง ใช้คำว่านิติรัฐ และให้คำอธิบายว่าหมายถึง หลักการปกครองโดยกฎหมาย ที่มาจากภาษาอังกฤษว่า The rule of law และมีคำแปลในภาษาเยอรมันว่า Rechtsstaat เมื่ออธิบายเช่นนี้จึงมีการถกเถียงกัน เพราะหากต้องการพูดถึง The rule of law ต้องใช้คำว่าหลักนิติธรรม เนื่องจากคำว่าหลักนิติรัฐมีคำแปลเป็นภาษาอังกฤษคือ Legal state จากนั้นก็มีการอธิบายว่าควรจะใช้คำใดโดยฝ่ายที่สนับสนุนให้ใช้คำว่า “หลักนิติรัฐ” ให้เหตุผลว่า หลักนิติรัฐเป็นหลักที่มาจากประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย (The civil law) ดังเช่นประเทศไทย น่าจะเป็นหลักการที่สอดคล้องกับประเทศไทยมากกว่า อีกทั้งหลักนิติรัฐมีความหมายกว้างกว่าหลักนิติธรรม จึงควรใช้คำว่าหลักนิติรัฐจึงน่าจะให้ความหมายที่ครอบคลุมมากกว่า อย่างไรก็ตาม ฝ่ายที่สนับสนุนให้ใช้คำว่า “หลักนิติธรรม” อธิบายว่า ความจริงแล้วทั้งหลักนิติธรรมและหลักนิติรัฐมีหลักการใกล้เคียงกันอย่างมาก ต่างกันเพียงในรายละเอียดเท่านั้น ดังนั้นการเลือกใช้คำใดโดยไม่ได้แตกต่างกันในทางหลักการและเจตนารมณ์แต่เหตุที่สมควรใช้คำว่าหลักนิติธรรมมากกว่า ก็เนื่องจากสังคมไทยรู้จักคำนี้มานาน และเป็นคำที่คุ้นเคยมากกว่านั่นเอง ซึ่งท้ายที่สุด สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญก็มีมติด้วยคะแนนเสียง ๕๘ เสียงจากผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น ๙๐ ท่าน ให้ใช้คำว่า “หลักนิติธรรม” ในมาตรา ๓ วรรคสอง^๔

^๔ เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรรคสอง

^๕ บันทึกการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ครั้งที่ ๒๒/๒๕๕๐ วันจันทร์ที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๐ ณ ตึกรัฐสภา

แต่อย่างไรก็ดี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ถูกยกเลิกไปแล้วแต่ทว่าในการร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านมา คณะของท่านศาสตราจารย์ บวรศักดิ์ อุวรรณโน ก็ยังได้มีการยกร่างไว้ในร่างด้วยเช่นกัน ในมาตรา ๓ คือทุกองค์กร นอกจากจะปฏิบัติตามกฎหมาย และรัฐธรรมนูญแล้ว ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรมด้วย และยังมีกรอธิบายหลักนิติธรรมด้วยว่าหมายความว่าอย่างไร ในร่างมาตรา ๒๐๘ ซึ่งในขณะนี้ตามร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับล่าสุด ตามร่างมาตรา ๓ วรรคสอง ก็ได้มีการยกร่างไว้เช่นเดียวกัน คือ “รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายและหลักนิติธรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม อย่างไรก็ตาม แม้ไม่มีบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรนั้น ก็ต้องระลึกเสมอว่าหลักนิติธรรม คือหลักกฎหมายพื้นฐานที่สามารถนำมาปรับใช้ได้ ถึงแม้จะไม่มีกรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย เพราะเป็นหลักกรอันเป็นพื้นฐานของกฎหมาย และเป็นอุดมการณ์สูงสุดของการปกครอง^๖

อำนาจหน้าที่ของกรรมการงบประมาณ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะกรรมการงบประมาณของคณะมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณางบประมาณของคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดลให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เหมาะสม และโปร่งใส มีประสิทธิภาพและสมบูรณ์สูงสุด ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมาธิการทั้งหมด ๑๕ ท่าน

๑. คณบดี เป็นประธานกรรมการ
๒. รองคณบดี เป็นรองประธานกรรมการ
๓. รองคณบดีฝ่ายนโยบายและแผน เป็นกรรมการ
๔. รองคณบดีฝ่ายการคลัง เป็นกรรมการ
๕. รองคณบดีฝ่ายการพัสดุ เป็นกรรมการ
๖. รองคณบดีฝ่ายบริหารทุนมนุษย์ เป็นกรรมการ
๗. รองคณบดีฝ่ายการศึกษา เป็นกรรมการ
๘. รองคณบดีฝ่ายกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นกรรมการ
๙. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลรามาริบัติเป็นกรรมการ
๑๐. ผู้แทนจากหัวหน้าภาควิชา จำนวน ๔ ท่าน เป็นกรรมการ
๑๑. ประธานสภาอาจารย์รามาริบัติ เป็นกรรมการ
๑๒. ผู้แทนจากกรรมการประจำคณะ จากคณาจารย์ประจำ ๑ ท่าน เป็นกรรมการ
๑๓. หัวหน้างานนโยบายและแผน เป็นเลขานุการ

^๖ บวรณินดี ดิษฐอำนาจ, เอกสารคำบรรยาย หัวข้อ การนำหลักนิติธรรมมาปรับใช้กับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย, วันพุธที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๙ ณ สำนักรงานศาลรัฐธรรมนูญ, หน้า ๒

โดยคณะกรรมการงบประมาณคณะมีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

๑. พิจารณางบประมาณลงทุนค่าครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้างและจัดทำแผนงบประมาณลงทุนทั้งระยะสั้นและระยะยาว ตามแผนยุทธศาสตร์ของคณะฯ
๒. เสนอนโยบายงบประมาณและวงเงิน เพื่อการตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี
๓. พิจารณาคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีจากภาควิชา และหน่วยงานต่างๆ
๔. พิจารณาเสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีของคณะฯ ต่อกรรมการประจำคณะฯ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ
๕. รายงานผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณพร้อมเสนอปรับแผน และหรือเสนอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพิ่มเติมระหว่างปีต่อที่ประชุมคณะกรรมการประจำคณะฯ เพื่อให้ความเห็นชอบก่อนเสนออธิการบดี
๖. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณบดีมอบหมาย

การนำหลักนิธธรรม มาประยุกต์ใช้ในการพิจารณางบประมาณครุภัณฑ์ด้านการแพทย์

การนำหลักนิธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการพิจารณางบประมาณครุภัณฑ์ด้านการแพทย์เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากหลักนิธธรรมเน้นให้เกิดความยุติธรรม ความโปร่งใส และการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด การนำหลักนิธธรรมมาประยุกต์ใช้สามารถทำได้ดังนี้

๑. ความโปร่งใส (Transparency)

การเปิดเผยข้อมูลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับระบบงบประมาณและการจัดซื้อครุภัณฑ์ด้านการแพทย์อย่างโปร่งใสโดยในระบบงบประมาณและพัสดุของคณะมีการประกาศขั้นตอนต่างๆของชัดเจนบนเว็บไซต์ของคณะ และมีการนำระบบสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ เช่น ผ่านระบบ PIS system เพื่อความโปร่งใส

การมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนของคณะกระบวนการการจัดทำงบประมาณของคณะเกิดจากความต้องการของผู้ปฏิบัติงานในคณะ และได้รับการกลั่นกรองจากผู้รับผิดชอบตามลำดับ อีกทั้งในการพิจารณางบประมาณ จากคณะกรรมการงบประมาณคณะ ที่มีองค์ประกอบจากตัวแทนส่วนงานต่างๆของคณะที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้อย่างทั่วถึง

๒. ความเป็นธรรม (Equity)

การจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมงบประมาณควรถูกจัดสรรให้ครอบคลุมความต้องการด้านการแพทย์อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่ส่วนรวมหรือคณะจะได้รับโดยไม่ให้มีผลประโยชน์ทับซ้อนในการพิจารณาไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มีขั้นตอนและหลักเกณฑ์ในการพิจารณาที่ชัดเจน ด้วยระบบการพิจารณาการจัดลำดับความสำคัญ (Ranking system) ลดอคติโดยการใช้ข้อมูลที่เป็นจริง โดยการใช้ระบบสารสนเทศในการใช้ข้อมูลการใช้งาน

ของครุภัณฑ์มูลค่าสูง และจำนวนการให้บริการผู้ป่วย ผ่านระบบธุรกิจอัจฉริยะ (Business intelligence) รวมไปถึงผลการศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการใช้ประโยชน์ของครุภัณฑ์ (Feasibility study)

๓. การปฏิบัติตามกฎหมาย (Legal Compliance)

การปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี เป็นหน่วยงานหนึ่งของมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และได้ดำเนินการทางพัสดุตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่างเคร่งครัด

การตรวจสอบและประเมินผล มีการตรวจสอบการใช้งบประมาณและการประเมินผลการจัดซื้ออย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันการทุจริตหรือการใช้งบประมาณที่ไม่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพรวมถึงการติดตามการใช้งานครุภัณฑ์มูลค่าสูง ผ่านระบบธุรกิจอัจฉริยะ (business intelligence) โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับ และความคุ้มค่าของการลงทุน

๔. การตรวจสอบและความรับผิดชอบ (Accountability)

การตรวจสอบโดยหน่วยงานอิสระ มีการตรวจสอบการใช้งบประมาณจากหน่วยงานอิสระ เช่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มั่นใจว่างบประมาณถูกใช้ไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ความรับผิดชอบต่อเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการพิจารณางบประมาณต้องรับผิดชอบต่อการตัดสินใจและการใช้งบประมาณในส่วนตัวตนเองดูแล

วิเคราะห์ ผลกระทบด้านต่างๆ ประโยชน์ที่ได้รับ ต่อการนำหลักนิติธรรมมาใช้ในการพิจารณางบประมาณครุภัณฑ์ทางการแพทย์ ของคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี

๑. ผลกระทบด้านการบริหารจัดการงบประมาณ

ความโปร่งใสและความรับผิดชอบ : หลักนิติธรรมช่วยให้กระบวนการพิจารณางบประมาณเป็นไปอย่างโปร่งใส ยุติธรรม และมีความเท่าเทียม โดยมีการกำหนดเกณฑ์และขั้นตอนที่ชัดเจน คำนึงถึงประโยชน์ที่คณะและประเทศจะได้รับ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเป็นพันธกิจหลักของคณะและดำเนินการโดยคณะกรรมการงบประมาณคณะ ที่มาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสียกับการใช้งบประมาณและการดำเนินพันธกิจของคณะ

การลดความเสี่ยงต่อการทุจริต การใช้หลักนิติธรรมช่วยลดความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตและการใช้ทรัพยากรอย่างไม่เหมาะสม เนื่องจากทุกขั้นตอน มีความชัดเจน และต้องเป็นไปตามกฎหมาย และสามารถตรวจสอบได้

๒. ผลกระทบต่อคุณภาพของการบริการทางการแพทย์

การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หลักนิติธรรมทำให้การพิจารณางบประมาณเป็นไปอย่างรอบคอบ เท่าเทียม โปร่งใสและยุติธรรม ส่งผลให้การจัดสรรครุภัณฑ์ทางการแพทย์เป็นไปตามลำดับ

ความสำคัญและความจำเป็นของการให้บริการสุขภาพ อีกทั้งยังพิจารณาถึงควมมีประสิทธิภาพ และความคุ้มค่า ทำให้คุณภาพของการบริการทางการแพทย์ดีขึ้น สามารถให้บริการได้เพิ่มขึ้น หรือดีขึ้น สามารถควบคุมหรือประหยัดค่าใช้จ่ายในการลงทุนครุภัณฑ์ได้

การตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริง การพิจารณางบประมาณภายใต้หลักนิติธรรมทำให้เกิดการวางแผนที่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของโรงพยาบาลและหน่วยงานทางการแพทย์ ส่งผลให้ทรัพยากรที่ได้รับจัดสรรมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ตรงตามความต้องการและพันธกิจของคณะ

๓. ผลกระทบด้านความเชื่อมั่นของประชาชน

การเสริมสร้างความไว้วางใจ ประชาชนจะมีความเชื่อมั่นในระบบการจัดสรรงบประมาณและการบริหารจัดการครุภัณฑ์ทางการแพทย์มากขึ้น เมื่อเห็นว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบและหลักการนิติธรรม

การสร้างคุณธรรมในสังคม การใช้หลักนิติธรรมทำให้การพิจารณางบประมาณเป็นไปอย่างยุติธรรม ไม่มีการเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งช่วยสร้างความเชื่อมั่นในระบบการบริหารจัดการของภาครัฐ

๔. ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้หลักนิติธรรม

ประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณ การจัดสรรงบประมาณอย่างรอบคอบและเป็นธรรมช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างคุ้มค่า ลดการสูญเสียที่ไม่จำเป็นและใช้งบประมาณได้ตรงเป้าหมายตามเป้าหมายและพันธกิจของคณะ

การป้องกันข้อขัดแย้ง หลักนิติธรรมช่วยลดข้อขัดแย้งและการโต้แย้งระหว่างหน่วยงานหรือบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากมีความโปร่งใส ยุติธรรม ไว้วางใจ และมีขั้นตอน กฎระเบียบและแนวทางที่ชัดเจน

การสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน การพิจารณาที่ยึดหลักนิติธรรมช่วยให้การใช้งบประมาณมีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อความต้องการของคณะและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถตอบสนองและความต้องการของประชาชนในระยะยาว ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การประยุกต์ใช้หลักนิติธรรมในการพิจารณาครุภัณฑ์ด้านการแพทย์จะช่วยให้กระบวนการเป็นไปอย่างยุติธรรม โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ ลดความเสี่ยงในการเกิดปัญหาด้านการทุจริตหรือการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่เหมาะสม ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

บทสรุป

การจัดทำงบประมาณครุภัณฑ์ทางการแพทย์เป็นขั้นตอนสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรของคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี เพื่อตอบสนองความต้องการใช้เครื่องมือทางการแพทย์ที่ทันสมัยเพื่อให้บริการสุขภาพที่มีคุณภาพแก่ประชาชน ในการจัดทำงบประมานนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

กระบวนการพิจารณางบประมาณครุภัณฑ์ทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรามาธิบดีประกอบด้วย ๓ ขั้นตอนหลัก ได้แก่

๑. ขั้นตอนเตรียมการก่อนพิจารณางบประมาณรวบรวมความต้องการครุภัณฑ์จากส่วนงานต่างๆ และเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้อง
๒. ขั้นตอนพิจารณางบประมาณการจัดลำดับความสำคัญของครุภัณฑ์โดยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการใช้งาน เพื่อให้มั่นใจว่าการใช้งบประมาณจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
๓. ขั้นตอนหลังการพิจารณาและติดตามผลสัมฤทธิ์การติดตามและประเมินประสิทธิภาพการใช้งบประมาณ เพื่อให้มั่นใจว่าครุภัณฑ์ที่ได้จัดหามาจะสร้างประโยชน์สูงสุด

เนื่องจากคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ ซึ่งส่วนใหญ่มาจากภาครัฐและการสนับสนุนจากประชาชน การพิจารณางบประมาณจึงนำหลักนิติธรรมมาใช้ โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการที่โปร่งใส ยุติธรรม เท่าเทียม และเป็นธรรม ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายและนโยบายของรัฐ เพื่อเพื่อให้ใช้งบประมาณให้มีประโยชน์สูงสุด มีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า

หลักนิติธรรมในบริบทนี้ยังครอบคลุมถึงการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดหาครุภัณฑ์จะเป็นไปอย่างโปร่งใสและมีความรับผิดชอบต่อการใช้งบประมาณ นอกจากนี้ การติดตามผลการใช้งานของครุภัณฑ์ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการพิจารณางบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หลักนิติธรรมในประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการควบคุมการใช้งบประมาณอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส การจัดทำงบประมาณครุภัณฑ์ทางการแพทย์จึงต้องเป็นไปตามหลักการดังกล่าว เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรเกิดประโยชน์สูงสุดและคำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคมและผู้ป่วยเป็นสำคัญ

บรรณานุกรม

พระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. ๒๕๕๐

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, รายงานประจำปี ๒๕๖๖ สืบค้น ๑ ก.ค. ๒๕๖๗

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ (orst.go.th) สืบค้นเมื่อ ๑ ก.ค. ๒๕๖๗

เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรรคสอง

บันทึกการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ครั้งที่ ๒๒/๒๕๕๐ วันจันทร์ที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๐ ณ ตึกรัฐสภา

อรธนิติ ดิษฐอำนาจ, เอกสารคำบรรยาย หัวข้อ การนำหลักนิติธรรมมาปรับใช้กับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย, วันพุทธที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๙ ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, หน้า๒.